

**A KAPOSVÁRI KODÁLY ZOLTÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA PÉCSI
UTCAI TAGISKOLÁBAN TAPASZTALHATÓ JOGELLENES
ELKÜLÖNÍTÉST FELSZÁMOLÓ DESZEGREGÁCIÓS PROGRAM
KERETRENDSZERE**

KÉSZÍTETTE:

DR. SZŰCS NORBERT PH.D.

2012. DECEMBER

FRISSÍTVE: 2014. OKTÓBER

TARTALOM

A KAPOSVÁRI KODÁLY ZOLTÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA PÉCSI UTCAI TAGISKOLA MEGSZÜNTETÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA.....	4
A DESZEGREGÁCIÓS PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSI FOLYAMATA.....	7
A DESZEGREGÁCIÓS PROGRAM KERETRENDSZERE.....	12
A KAPOSVÁRI DESZEGREGÁCIÓS PROGRAM ALAPVETŐ TEVÉKENYSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA	13
1.HELYZETELEMZÉS, TERVEZÉS	13
2.DESZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV ELKÉSZÍTÉSE	14
3.JOGSZABÁLYI RENDEZÉS	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
4.KOMMUNIKÁCIÓ, TÁJÉKOZTATÁS.....	15
5.SZEMÉLYI ÉS SZERVEZETI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA	16
6. A BEFOGADÓ ISKOLÁK TANTESTÜLETEINEK FELKÉSZÍTÉSE	16
7.A TANULÓK FELKÉSZÍTÉSE	17
8.ISKOLABEZÁRÁS, ÁTIRÁNYÍTÁS KOORDINÁCIÓJA, LOGISZTIKAI MEGVALÓSÍTÁSA	18
9.HÁTRÁNYKOMPENZÁLÓ ÉS TÁMOGATÓ PROGRAMOK BIZTOSÍTÁSA	18
10.MONITORING.....	19
A KAPOSVÁRI DESZEGREGÁCIÓS PROGRAM ALAPVETŐ TEVÉKENYSÉGEINEK FELADATLEÍRÁSA.....	20
1.HELYZETELEMZÉS, TERVEZÉS	20
2. DESZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV ELKÉSZÍTÉSE	20
3. JOGSZABÁLYI RENDEZÉS.....	21
4. TÁJÉKOZTATÁS, KOMMUNIKÁCIÓ	21
5. SZEMÉLYI ÉS SZERVEZETI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA	23
6. TANTESTÜLETEK FELKÉSZÍTÉSE	24
7. A TANULÓK FELKÉSZÍTÉSE	25

8. ISKOLABEZÁRÁS, ISKOLAVÁLTÁS.....	26
9. HÁTRÁNYKOMPENZÁLÓ ÉS TÁMOGATÓ PROGRAMOK BIZTOSÍTÁSA	27
10. MONITORING	28
A KAPOSVÁRI DESZEGREGÁCIÓS PROGRAM ALAPVETŐ TEVÉKENYSÉGEINEK ÜTEMEZÉSE .	29

A Kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola Pécsi utcai Tagiskola megszűntetésének indokoltsága

Az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány közérdekű keresete alapján indult kaposvári szegregációs iskolaperben az első fokon eljáró Somogy Megyei Bíróság megállapította, hogy a *„2003/2004-es tanévtől kezdődően a cigány etnikai kisebbséghez tartozó tanulókat egy oktatási intézményben, a jelenlegi Kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola Pécsi utcai Tagiskolában jogellenesen elkülöníti, és hátrányosan megkülönbözteti őket, amikor olyan oktatást biztosít számukra, hogy az alperesi fenntartásban működő normál tanrendű általános iskolák eredményéhez képest magasabb az évfolyamismétlők száma, a tanulmányok abbahagyásának aránya, a hiányzások száma, alacsonyabb az országos kompetencia mérés során elért eredmény és a továbbtanulók aránya.”*¹ Annak ellenére, hogy a felsőbb bíróságok a jogellenes elkülönítés megállapításán túl nem marasztalták el a fenntartó önkormányzatot az alacsonyabb színvonalú oktatás nyújtásáért, azt a Legfelsőbb Bíróság is megállapította, hogy a Pécsi utcai iskola eredményessége a város többi iskolájához és az országos átlaghoz viszonyítva is gyengébb.²

A szegregált oktatási helyzetből logikusan és elkerülhetetlenül következik az oktatás minőségének csökkenése. Számos nemzetközi és hazai neveléstudományi kutatás, szakirodalmi forrás által alátámasztott tudományos tény ugyanis, hogy az oktatási szegregációkövetkeztében jelentősen megnő a tanulókkal szembehelyezkedő szubkultúra, alacsony tanulási motiváció kialakulásának esélye, gyakoribbá válnak a magatartási zavarok. A szegregált intézményekben dolgozó pedagógusok a közösség motivációs szintjéhez, előzetes tudásához igazodva, a konfliktusok minimalizálására törekedve leszállítják a követelményeket, azaz „csökkentett minőségű szolgáltatást” nyújtanak. A csökkentett tanári elvárások gyakorta önbeteljesítő jóslatként működnek (Pygmalion-effektus), a pedagógusok még ezen körülmények között is meglévő többletterhelése pedig a „burn out” szindróma megjelenését és gyakran magas fluktuációt von maga után.

Összességében tehát az említett tényezők egymással összefonódva oda vezetnek, hogy a szegregált iskolákban tanuló diákok szinte törvényszerűen alacsonyabb

¹ Somogy Megyei Bíróság 24.P.21.443/2008/35. sz. ítélete

² Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV.21.568/2010/5. sz. ítélete, 8. oldal

színvonalú oktatásban részesülnek.³ Bár a Legfelsőbb Bíróság az idézett ítéletében megállapította, hogy Kaposvár önkormányzata jogellenesen elkülönítette a Pécsi utcai Tagiskolában tanuló roma tanulókat a város többi iskolájában tanuló gyermekektől, a jogsértő állapot megszüntetéséről nem rendelkezett. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint ugyanis a szegregáció megszüntetéséhez reális és végrehajtható kérelem előterjesztése szükséges.⁴

A neveléstudományi szakirodalom deszegregációnak nevezi azt a folyamatot, mely során felszámolásra kerül a hátrányos helyzetűekből és/vagy etnikai kisebbséghez tartozókból álló homogén tanulóközösség. A helyi iskolarendszer tekintetében a deszegregáció optimális esetben a szegregációtól az integráció felé tartó folyamat egy közbülső, átmeneti szakaszának tekinthető.⁵

Deszegregációra leginkább a sokiskolás, nagyobb településeknek van lehetőségük, hiszen egyfelől a helyi iskolarendszer jelentős része általában egységes irányítás alatt áll, másfelől a tanulók társadalmi összetétele települési szinten kellő mértékben heterogén lehet. Így a lokális oktatásirányítás megtervezheti és lebonyolíthatja az elkülönített iskolák tanulóinak a település intézményei között történő „újraosztását”, a befogadás, illetve a későbbi beiskolázás esélyegyenlőség-központú megszervezését.

A deszegregáció megvalósítását alapvetően két paradigma mentén lehet megtervezni. A „nyitás” paradigmájának lényege az, hogy a szegregált iskolát vonzóvá teszik, „kinyitják” a jobb társadalmi helyzetű és/vagy a többségi társadalomhoz tartozó szülők körében. A „nyitás” paradigmájának az egyik jól dokumentált és sikeres módszere az Egyesült Államokban kialakított mágnesiskola-rendszer, mely intézmények magas színvonalú infrastruktúrával, tehetséggondozó programokkal, kiemelkedő kompetenciájú tantestülettel vonzzák be a magasabb társadalmi pozíciójú tanulókat.⁶ A másik paradigma a „zárás” lehet, mely során a

³Kertesi Gábor és Kézdi Gábor (2005): Általános iskolai szegregáció. Okok és következmények. In: Kertesi Gábor (szerk.): *A társadalom peremén*. Osiris Kiadó, Budapest. 377–387.;

Good, T. L. és Brophy, J. E. (2008): *Looking in classrooms*. Allyn & Bacon, Boston.

Varga Júlia (2009): A tanárok elosztása a különböző szocio-kulturális háttérű tanulókat tanító iskolák között. In: Fazekas Károly (szerk.): *Oktatás és foglalkoztatás*. MTA KTI, Budapest. 65–83.;

Józsa Krisztián és Fejes József Balázs (2010): A szociális környezet szerepe a tanulási motiváció alakulásában: a család, az iskola és a kultúra hatása. In: Zsolnai Anikó és Kasik László (szerk.): *A szociális kompetencia fejlesztésének elméleti és gyakorlati alapjai*. Tankönyvkiadó, Budapest. 134–162.;

Fejes József Balázs (2012): Learning motivation of disadvantaged students. In: Seel, N. M. (szerk.): *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. Springer, New York.

⁴Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV.21.568/2010/5. sz. ítélete, 11. oldal

⁵ Szűcs Norbert – Fejes József Balázs (2011): *A deszegregáció lehetőségei többsikolás településeken. Hódmezővásárhely példája*. In Németh Szilvia (szerk.): *HH-s gyermekek a közoktatásban*. Kézikönyv hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek neveléséhez és oktatásához. Budapest: RAABE Kiadó. 1-26.

⁶ A modell sajátosságát természetesen nemcsak kimagasló oktatási minőség jelentette, hanem az integrált oktatásszervezés is: a beiskolázás során az adott lokális társadalom összetételét tükröző etnikai kvóták alapján iratkozhattak be a gyermekek.

szegregált intézmény megszüntetésével az elkülönített tanulókat átirányítják kedvezőbb státuszú, heterogén közösségekbe. A „nyitáson” alapuló deszegregáció nagyságrenddel jelentősebb anyagi ráfordítást igényel, mint a második megoldás, a ráfordítások megtérülése azonban kétséges, hiszen nincs garancia arra, hogy a beruházások következtében vonzóvá válik az iskola.

A „nyitás” paradigmája a Kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola Pécsi utcai Tagiskolája esetében egyértelműen működésképtelen: az intézmény olyan gettóiskola,⁷ mely végletesen stigmatizálódott, a helyi középosztály számára semmiféle beavatkozás nem tenné vonzóvá az intézményt. Ezt a kijelentést alátámasztja, hogy az intézmény gettóiskolává alakulását nemcsak a lakóhelyi szegregáció idézte elő, hanem a „whiteflight”-jelenség is, azaz a nem roma szülők „menekülése”: a Pécsi utcai Tagiskola iskolakörzetében lakó diákoknak több, mint 60 százaléka körzeten kívüli iskolában tanul.⁸ A „nyitás” megvalósításának a kudarcát garantálja az a tényező is, hogy a kaposvári közoktatási rendszer „túlméretezett”, azaz az általános iskolai férőhelyek száma jelentősen meghaladja a tanulói létszámot. Így a szülők – élve a szabad iskolaválasztás jogával – be tudják juttatni a gyermekeiket a számukra optimálisnak ítélt iskolába, s nem kényszerülnek elgondolkozni egy stigmatizálódott iskola által – akár jelentős infrastrukturális beruházásokat és szakmai fejlesztéseket követően – kínált lehetőségeken.

Összegzésképpen megállapítható, hogy a Kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola Pécsi utcai Tagiskolája kapcsán jogerősen megállapított szegregációtcsak és kizárólag az intézmény bezárásán alapuló deszegregációs program megvalósításával lehet felszámolni.

McMillan, C. B. (1980): *Magnet schools: An approach to voluntary segregation*. Phi Delta Kappa Educational Fundation, Bloomington, Indiana.;

Goldring, Ellen és Smrekar, Claire (2000): Magnet Schools and the Pursuit of Racial Balance. *Education and Urban Society*, 33 (1) 17-35.;

Christenson, Bruce, Eaton, Marian, Garet, Michael S., Miller, Luke C., Hikawa, Hiroyuki és DuBois, Phyllis (2003): *Evaluation of the Magnet School Assistance Program, 1998 grantees*. Washington D.C.: American Institutes of Research

Nicholas, Sinclair (2008): *Magnet Schools*. EBSCO Research Starters, EBSCO Publishing, <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=7&hid=105&sid=f6836f8c-d440-4938-ae630b410b32d13f%40sessionmgr109#db=e0h&AN=27577775>

⁷ Havas Gábor terminológiája alapján gettóiskolának nevezzük azt a szegregált oktatási intézményt, ahol a roma származású tanulók számaránya valószínűsíthetően meghaladja az 50 százalékot.

Havas Gábor (2008): Esélyegyenlőség, deszegregáció. In: Fazekas Károly, Köllő János és Varga Júlia (szerk.): *Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért*. Budapest: Ecostat, 121-138.

A Kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola Pécsi utcai Tagiskolájában a roma származású tanulók számaránya meghaladja a 80 százalékot.

Neumann Eszter (2008): Kaposvári stratégiák. In: Neumann Eszter - Zolnay János (szerk.): Esélyegyenlőség, szegregáció és oktatáspolitikai stratégiák Kaposváron, Pécsen és Mohácson. Budapest: EÖKIK, 20-48.

⁸ Neumann Eszter (2008): Kaposvári stratégiák. In: Neumann Eszter - Zolnay János (szerk.): Esélyegyenlőség, szegregáció és oktatáspolitikai stratégiák Kaposváron, Pécsen és Mohácson. Budapest: EÖKIK, 20-48.

A deszegregációs program megvalósítási folyamata

A sikeres deszegregációs program első beazonosítható szakasza a „helyzetfelismerés”, mely során a szakmai szereplők eljutnak a szegregációs helyzet beazonosításáig. Kaposvár MJV , illetve az iskolai fenntartói jogainak jogutódja, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (továbbiakban KLIK) esetében a „helyzetfelismerés” szakasza az önkormányzat és az „Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány” közötti peres eljárás folyamatával írható le, melynek végeredményeként jogerős bírósági döntés erősítette meg a jogellenes elkülönítés tényét.

A „helyzetfelismerés” szakasza természetesen nemcsak a szakértők, jogvédők, illetve lokális döntéshozók és szakapparátusi dolgozók küzdelméről szólhat. Gyakori ugyanis, hogy a hiányos adatgyűjtés és HHH-regisztráció miatt az iskolafenntartó szakemberei sincsenek tisztában a szegregáció mértékével, vagy nem ismerik fel annak hátrányait. Ilyen esetekben is külső szereplőknek – civileknek, szakértőknek – kell a helyzetfelismerést elősegíteni. Kaposváron az önkormányzat szakapparátusi dolgozói vélelmezhetően tisztában voltak a szegregáció tényével és mértékével, ám vélhetően nem tekintették azt hátrányosnak az elkülönített tanulók számára. A szegregáció tényével az új iskolafenntartó, a KLIK is bizonyosan tisztában volt, hiszen ezt a megállapítást jogerős ítéletet igazolta.

A deszegregációs program második fázisa, a „kezdeményezés”, csak akkor lehet sikeres, ha a „helyzetfelismerés” jól dokumentált, a szegregáció bizonyítottá válik, hiszen a döntéshozók csak ebben az esetben szánják el magukat változtatásra, illetve csak így lehet rájuk nyomást gyakorolni. A „kezdeményezés” szakasza akkor ér véget, ha a politikai vezetők és szakmai irányítók döntést hoznak a deszegregációs program megvalósításáról. A program generálása lehet civil szereplők, esélyegyenlőségi szakértők, szakmai döntéshozók vagy akár a szülői csoportok feladata is. A pressziógyakorlás történhet nyilvános és/vagy zárt, szakmai és/vagy közéleti fórumokon, lehet együttműködésen alapuló vagy konfrontálódással terhelt.

Kaposvár MJV, illetve 2013. január 1-jétől a KLIK esetében a „kezdeményezés” szakaszát újfent bírósági eljárás kíséri: bár a jogellenes elkülönítést tényét a Legfelsőbb Bíróság ítéletében kimondta, nemhogy tartalmi változások, de látszat-lépések sem történetek a deszegregáció érdekében, ezért az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány

további jogi eljárások útján kívánja elindítani, generálni a kaposvári deszegregációs programot.

Az „előkészítés” fázisában a deszegregációs program szakmai tervezése történik. Szemben a „helyzetfelismerés” szakaszával, ekkor már az iskola fenntartójának is érdeke kell(ene) hogy legyen a szegregációs helyzet minél alaposabb feltárása, hiszen a tervezést ezen információkra kell alapozni. Előfordulhat, hogy az oktatási szakapparátus tagjai kompetenciahiánnyal küzdenek, vagy nem kellően érzékenyek a probléma iránt. Érdemes ilyen esetekben esélyegyenlőségi szakértőt is bevonni az előkészítés szakaszába. Ha azonban a tervezési fázis csak külső erőforrásokkal valósul meg, a szakapparátus tagjai később nehezebben tudnak azonosulni a megvalósítás lépéseivel, illetve nem változik pozitív irányba a szegregációs problematikával kapcsolatos attitűdjük.

Az „előkészítés” fázisa során nemcsak a szakmai tervezésnek kell megvalósulnia, hanem az érdekháló csoportjainak egy része előtt is fel kell tárni a szegregált oktatási helyzet problémáját, fel kell készíteni őket a változásra, s be kell vonni őket a tervezésbe. Ezen szakaszban még nem lehet az összes stakeholder csoportot aktivizálni, hiszen éppen az az „előkészítés” fázisának az egyik célja, hogy megtervezze az érdekháló csoportjainak a tájékoztatását és bevonását. A stakeholderek egy részét, főként a folyamat megvalósításában kulcsszerepet betöltő iskolaigazgatókat, civil szereplőket, roma vezetőket viszont be kell vonni a tervezés folyamatába. Így az előkészítés irányítói biztosítani tudják támogatásukat, illetve fel tudják használni tudásukat, információt tudnak biztosítani a tervezéshez. Az „előkészítés” időtartama ideális esetben több hónap, akár egy tanév is lehet, gyakran azonban ennél jóval rövidebb idő áll a döntéshozók rendelkezésére.

Kaposvár esetében az „előkészítés” fázisa két szakaszra bontható. Az első szakasz a deszegregációs program elindításáért folytatott jogi (közigazgatási) eljárás előkészítésére és lefolytatására tehető. Ebben a szakaszban a lokális stakeholderek tagjai nem vettek részt az előkészítésben. A deszegregációs programot tervező szakértő kérte és felajánlotta az együttműködést az akkori önkormányzati döntéshozók és a szakapparátus dolgozói számára, ám azok nem kívántak együttműködni a Pécsi utcai Tagiskola bezárásának előkészítésében. A közös tervezés elutasítását követően megszületett jelen dokumentum, mely deklaráltan a deszegregáció keretfeltételeit kívánja meghatározni, annak érdekében, hogy a lokális stakeholderek tagjai később – az „előkészítés” második szakaszában – minél inkább be tudjanak kapcsolódni a tervezési és megvalósítási folyamatba. Fontos azonban azt is kijelenteni, hogy a deszegregációs folyamat hatékony és lényegi megvalósítása érdekében jelen deszegregációs terv egyértelműen meghatározza a folyamat indikátorait és minimum-

követelményeit, melyek teljesítése mérhető és elengedhetetlenül szükséges a terv sikeres végrehajtásához.

A „megvalósítás” szakaszában már az összes érdekcsoport bevonására sor kerül. A deliberatív megközelítésű deszegregáció kulcseleme éppen a kommunikáció megszervezése, a szegregált oktatás megszüntetésének megindokolása, a konstruktív társadalmi egyeztetés koordinálása. Természetesen másfajta kommunikációs stratégiát igényel a helyi pedagógustársadalom bevonása vagy a szülői csoportok tájékoztatása. A deliberáció filozófiája szerint biztosítani kell a kommunikáció kétirányúságát, interaktivitását.

A „megvalósítás” fázisának fontos eleme a helyi pedagógustársadalom – főként a (tag)iskolák oktatóinak – felkészítése a deszegregációra. Egyrészt érzékenyítésre, az integrált oktatással kapcsolatos attitűdjük alakítására van szükség, például IPR-tréningek segítségével. Másrészt metodológiai támogatást is kell kapniuk, hogy innovatív pedagógiai módszerek alkalmazásával tudják elősegíteni a korábban szegregált körülmények között tanuló, vélhetően jelentős lemaradásokkal küzdő gyermekek tanulmányi felzárkózását. Ezen diákok hiányosságainak áttekintése érdekében mindenképpen szükséges minél komplexebb módon felmérni tudásszintjüket, kompetenciáikat. Tudatos tervezés esetén a deszegregációs program irányítói nemcsak az elsődleges célcsoport mérését szervezik meg, hanem a (tag)iskolák tanulóit is, hogy később az oktatási integráció monitoringját professzionális módon tudják megvalósítani.

Központi kérdés a „megvalósítás” során a tanulók átirányításának és befogadásának koordinálása. A deszegregációs program nem ér véget a tanulók elkülönítésének megszüntetésével, hanem a tanulmányi és szociális befogadásukról is gondoskodni kell, hátránykompenzáló programok működtetésével, az Integrációs Pedagógiai Program (továbbiakban: IPR) professzionális alkalmazásával. A „megvalósítás” szakasza tehát már a szegregáció lebontását megelőzően elkezdődik, ideális esetben legalább egy fél évvel a tanulók átirányítása előtt, hogy legyen idő a deliberáció lebonyolítására és eredményeinek felhasználására, illetve a pedagógusok felkészítésére. A folyamat ezen szakasza az első integrált tanév befejezésével tekinthető lezártnak.

A „megvalósítás” fázisát követően még legalább középtávon (3-5 év), de akár egy teljes 8 éves oktatási cikluson keresztül szükséges a program eredményeinek ellenőrzése. A „monitoring” szakaszában tanévenkénti rendszerességgel szükséges mérni az érintett diákok tanulmányi teljesítményének és szociális beilleszkedésének előrehaladását, illetve esélyegyenlőségi szempontból analizálni az egyébként is elérhető oktatási adatokat. A hátránykompenzáló programok hatáselemzése is elősegíti a folyamat értékelését, és az érdem

szerinti továbbfinanszírozását. Nemcsak az integrált gyermekek helyzetének az alakulását kell nyomon követniük a döntéshozóknak, hanem figyelmet kell fordítaniuk az oktatási rendszerben jelentkező újabb szegregációs mechanizmusok felismerésére és megszüntetésére. A monitoringot legitimálja és eredményesebbé teszi, ha nemcsak a szakapparátus dolgozói és az intézményvezetők koordinálják a folyamatot, hanem külső, független esélyegyenlőségi szakértőket, civil szervezeteket is bevonnak a döntéshozók az eredmények kiértékelésébe.

Sikeres deszegregációs program megvalósításának fázisai

FÁZIS	SZAKASZ TARTALMA	RELEVÁNS ÉRDEKCSOPORTOK	FELADATOK
Helyzetfelismerés	A szegregációs közoktatási helyzet azonosítása	szakmai döntéshozók, intézményvezetők, civilek, roma közélet, esélyegyenlőségi szakma	A szegregált oktatási helyzet feltárása, bizonyítása.
Kezdeményezés	Deszegregációs program generálása	politikai döntéshozók, szakmai döntéshozók, intézményvezetők, civilek, roma közélet, esélyegyenlőségi szakma, szülők, médiamunkások	A politikai és szakmai döntéshozók meggyőzése a deszegregációs program szükségességéről.
Előkészítés	Deszegregációs program kidolgozása	politikai döntéshozók, szakmai döntéshozók, intézményvezetők, civilek, roma közélet, esélyegyenlőségi szakma	Helyzetelemzés készítése a lokális oktatási helyzetről, a szegregációra fókuszálva. A deszegregációs intézkedési terv elkészítése. A szegregált oktatási helyzet problémájának feltárása az érdekháló egyes szereplői számára, és bevonásuk a folyamat tervezésébe. A stakeholderek tájékoztatása a szegregáció felszámolásáról.
Megvalósítás	A deszegregációs program megvalósítása	politikai döntéshozók, szakmai döntéshozók, intézményvezetők, pedagógusok, civilek, roma közélet, esélyegyenlőségi szakma, szülők, tanulók, médiamunkások, többségi társadalom tagjai	Deliberáció, lokális társadalmi egyeztetés megszervezése. A befogadó (tag)iskolák pedagógusainak szakmai felkészítése és érzékenyítése. A deszegregáció jogi előkészítése. A tanulók elkülönítésének megszüntetése. Diagnosztizáló bemeneti mérés készítése a tanulók körében. A korábban szegregált körülmények között tanuló diákok szociális és tanulmányi integrációjának biztosítása, hátránykompenzáló programok működtetése.
Monitoring	A deszegregációs program eredményeinek nyomon követése	szakmai döntéshozók, intézményvezetők, civilek, roma közélet, esélyegyenlőségi szakma	A deszegregációs program eredményeinek monitoringja. Az érintett diákok tanulmányi teljesítményének és szociális beilleszkedésének rendszeres mérése. Az oktatási rendszerben jelentkező szegregációs mechanizmusok megszüntetése. Szükség esetén kiigazítások végrehajtása.

A deszegregációs törekvések sikere a program komplexitásától is függ tehát: mennyire képesek az intézkedési terv létrehozói az érdekháló különböző csoportjainak igényeit felismerni és konstruktívan kezelni. Természetesen a komplex stratégia kialakítása más szempontból is értelmezhető: a társadalmi szegregáció rendszerint egyszerre jelen lévő lakhatási, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi dimenziói közül az egyik elem kizárólagos kezelése kevésbé hatékony. A különböző dimenziókban nehezen kivitelezhető, ezért nem szükségszerű az azonos hatékonyság és forráskoncentráció biztosítása, de mindenhol fontos a pozitív tendencia fenntartása a szinergens hatás érdekében.

Összegzésként kiemelhető: a tervezett kaposvári deszegregáció sajátosságát az jelenti, hogy a program elindítását bírósági ítélet generálja, így a deszegregáció irányítói (értelemszerűen: a korábbi és a jelenlegi fenntartók) korábbi – egyértelműen és széleskörűen kinyilvánított – álláspontjuk alapján ellenzik a szegregált iskola megszüntetését. A deszegregáció sikeres megvalósítása érdekében így kiemelten fontossá válik a többpólusú civil kontroll, az esélyegyenlőségi szakértők monitoringja, illetve a stakeholderok objektív, deliberatív jellegű tájékoztatása.

A deszegregációs program keretrendszere

Kaposváron, a Kodály Zoltán Általános Iskola Pécsi utcai Tagiskolája kapcsán állapított meg a bíróság jogellenes elkülönítést, így a deszegregációs tervnek is erre az intézményre kell fókuszálnia. Fontos azonban újfent rámutatni arra, hogy az adott szegregált oktatási helyzet kialakulásának csak egyik oka a lakóhelyi szegregáció. Hasonlóan fontos körülmény, hogy a kaposvári általános iskolai oktatási rendszer túlméretezett, a tanulói létszám folyamatos csökkenését nem követte az oktatási intézmények számának csökkenése. Mivel az oktatási infrastruktúra jelentősen nagyobb tanulói létszámhoz van optimalizálva, így a rendszerben számos diszfunkció jelentkezett.

A gazdaságtalan, nehezen finanszírozható infrastruktúra egyéb problémák mellett az esélyegyenlőség érvényesülése szempontjából is jelentős negatívumokkal jár együtt, hiszen a valós gyermeklétszámnál jelentősen nagyobb tanulói létszám ellátására létrehozott oktatási rendszer szinte szükségszerűen erős oktatási szegregációhoz vezet, különösen, ha nincsenek erősen kontrollálva az indítható osztályok számai, létszámai. Kaposváron, a Pécsi utcai Tagintézményen kívül több iskolában is megfigyelhető a szegregálódási folyamat beindulása.

Mondhatni, hogy az önkormányzati fenntartású általános iskolák rendszere a beiskolázás szempontjából kettészakadt a belvárosi és a külvárosi intézmények körére.⁹

Összegzésképpen elmondható, hogy a kaposvári deszegregációs program megvalósításának minimális célkitűzése a szegregált Pécsi utcai Tagiskola bezárása, optimális célkitűzése pedig Pécsi utcai Tagiskola bezárásán túl a közoktatási intézményrendszer esélyegyenlőségi fókuszú újjászervezése. Utóbbi megoldáshoz mintaként szolgálhat a hódmezővásárhelyi oktatási reform. A dél-alföldi megyei jogú város helyzete, problémái a beavatkozás előtt több szempontból hasonlóak voltak a jelenlegi kaposvári állapotokhoz. A „Vásárhelyi Modellként” számon tartott közoktatási reformnak nem a deszegregációs szándék volt az elsődleges generálója, hanem elsősorban a racionális gazdálkodás kialakításának törekvése, ám a szerkezet átalakítási szempontjai között prioritást élvezett az integrált oktatás települési szintű kiépítésének a célkitűzése. Hangsúlyozandó az is, hogy az átalakítás előkészítése során egyértelmű volt a döntéshozók azon szándéka, hogy ne csupán strukturális, hanem tartalmi megújulást is generáljanak. Nem elégedtek meg tehát az infrastruktúra csökkentésével, hanem alapvetően modernizálni és optimalizálni szerették volna a pedagógiai kultúrát is a településen.¹⁰

A kaposvári deszegregációs program alapvető tevékenységeinek meghatározása

1. Helyzetelemzés, tervezés

A deszegregációs program előkészítési fázisának második szakaszában a részletes helyzetelemzések elkészítésére kerül sor. A stakeholderek vizsgálatának keretébe nemcsak az érintettek elsődleges körét – a szegregált iskola tanulóit, illetve szüleiket, pedagógusaikat – szükséges bevonni, hanem az érdekháló további csoportjait is, mint például a befogadó

⁹ A város általános iskolai oktatási rendszere területi szempontból egyébként is erősen torz: a déli és a keleti városrészben lakó általános iskolai tanulók többsége jelenleg is utazik az iskolája elérése érdekében, hiszen az oktatási intézmények Kaposvár más városrészeiben koncentrálódnak.

¹⁰Lásd részletesebben:

Nagy Judit (szerk., 2008): A hódmezővásárhelyi modell, egy lehetséges válasz a XXI. századi közoktatás kihívásaira. Commitment Köznevelés Kht.

Szűcs Norbert (2013): A hódmezővásárhelyi deszegregációs intézkedés: az oktatási rendszer esélyegyenlőség-fókuszú komplex átszervezése. In Fejes József Balázs – Szűcs Norbert (szerk.): *A szegedi és hódmezővásárhelyi deszegregációt támogató Hallgatói Mentorprogram. Öt év tapasztalatai*. Szeged: Belvedere Meridionale, 58-70.

(tag)iskolák pedagógusait, tanulóit, tanulók szüleit, a szakapparátus tagjait. Átfogó értelmezésben a stakeholderekhez tartoznak a politikai és szakmai döntéshozók, a lokális civil társadalom és roma közélet tagjai, valamint a lokális társadalom közvetlenül nem érintett tagjai is.

Az érdekháló elemzésének során érdemes feltárni az adott csoportok szegregációval/deszegregációval kapcsolatos általános attitűdjét,¹¹ informáltságát,¹² homogenitását,¹³ érdekérvényesítő képességét¹⁴ és aktivitását.¹⁵ A helyzetelemzésnek empirikus kutatáson kell alapulnia, melynek keretében javasolt a kvantitatív (survey) és a kvalitatív (résztevő megfigyelés, interjú, fókuszcsoport) módszerek együttes használata. Minimális követelmény a helyi pedagógustársadalomra fókuszáló – teljes körű kérdőíves vizsgálaton alapuló – felmérés, és egy nagymintás (N=1000), a befogadó (tag)iskolákban tanuló diákok szüleit vizsgáló kutatás. Szintén elengedhetetlen a Pécsi utcai Tagiskolában végzett akciókutatás¹⁶ és a befogadó (tag)iskolák működési rendjét elemző felmérés. A helyzetelemzés során a deszegregáció elsődleges célcsoportjának (roma tanulók, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók) felmérésére és egy ún. „HH és HHH-térkép” keretében¹⁷ a térbeli megjelenítésére is sor kerül. A helyzetelemzés fázisát a deszegregáció keretrendszeréről szóló, az empirikus kutatások összegzésén alapuló komplex helyzetelemző tanulmány zárja le.

2. Deszegregációs Intézkedési Terv elkészítése

A Deszegregációs Intézkedési Terv keretében, a „Helyzetelemzés, tervezés” fázis eredményeit felhasználva további részletezésre, pontosításra, majd véglegesítésre kerülnek a jelen dokumentumban vázolt feladatok, célkitűzések. Az intézkedési terv elkészítése során ki

¹¹Az adott szegmens lokális deszegregációval kapcsolatos alapvető álláspontja, magatartása.

¹²A lokális közoktatási rendszer általános működésével, a szegregált csoport speciális oktatási helyzetével, a szegregált/integrált oktatás potenciális következményeivel, valamint a lehetséges deszegregációs stratégiákkal kapcsolatos tájékozottság.

¹³Az adott csoport deszegregációval kapcsolatos álláspontja a homogén-heterogén, illetve támogató-elutasító tengelyek mentén.

¹⁴A deszegregációs folyamat befolyásolásának szempontjából az adott szegmens érdekérvényesítő képessége.

¹⁵Az adott szegmens általános aktivitási foka a deszegregációs folyamat tervezése és megvalósítása során.

¹⁶Az akciókutatás módszertanának kialakításához javasolt szakirodalom: Szücs Norbert (2007): Kvalitatív technikák a deszegregáció szolgálatában. Módszertani összefoglaló egy bezárásra kerülő, szegregáló iskola érdekhálójának a vizsgálatáról. In Szilágyi Tamás – Zámolyi Ferenc (szerk.): Társadalom és épített környezet. Szeged–Wien: DARTKE – IVA, Dél-Alföld Társadalma 2., 41-52.

¹⁷Lásd részletesebben: Szücs Norbert (2012): A Vásárhelyi modell: Egy sikeres deszegregációs intézkedés bemutatása. In Benedek Dániel – Vadász Viola (szerk.): Perspektívák a neveléstudományban. Válogatás a Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola kutatóinak írásaiból. Pécs: PTE, 253-271.

kell térni a nem állami fenntartású általános iskolákkal történő együttműködés biztosítására is, annak érdekében, hogy ezen intézmények ne kívánjanak egy szegregációs stratégia megvalósításával az oktatási rendszer átalakításának haszonélvezőivé, s egyben megghiúsítóivá válni.

A Deszegregációs Intézkedési Terv véglegesítésének feltétele, hogy az Esélyegyenlőségi Kerekasztal tagjai megvitatták és elfogadták a dokumentumot.

3. Beiskolázási körzethatárok megállapítása

A helyzetelemzés, illetve a HH és HHH-térkép alapján a Somogy Megyei Kormányhivatal újratervezi az iskolai körzethatárokat, a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve roma származású tanulók számarányának kiegyenlítése érdekében. Ehhez a Pécsi utcai Tagiskola körzetének mozaikszerű felosztása szükséges, legalább öt általános iskola között.

További teendők a kiegyenlítés eléréséhez: a városi beiskolázású körzetek megszüntetése, a sajátos helyzet kategóriájának rendezése (a kategóriában meg kell jeleníteni a roma származást is) és a hátrányos helyzetű/roma számarány „felülről korlátozása”,¹⁸ mely során az újabb szegregálódási folyamat megelőzése érdekében a hátrányos helyzetű, illetve roma tanulók intézményenkénti maximális arányszámát a települési arányszámnál legfeljebb 15 százalékponttal magasabb arányszámban maximalizálják.

4. Kommunikáció, tájékoztatás

A deszegregációs folyamat támogatása érdekében oktatási, esélyegyenlőségi, valamint kommunikációs szakemberek bevonásával komplex kommunikációs stratégiát kell kidolgozni, melynek kiemelten fontos elemei a stakeholderek minden csoportját megcélzó, az iskolabezárás okaival és következményeivel kapcsolatos tájékoztató kampányok, illetve a hátrányos helyzetűekre és/vagy romákra fókuszáló, jogérvényesítéssel (pl. HH és HHH-regisztrációval, „előnyben részesítés” lehetőségével) kapcsolatos tájékoztató kampányok.

Törekedni kell arra, hogy a különböző célcsoportokhoz fókuszáltan, releváns és befogadható szinten jussanak el az érvek, információk. Javasolt a kommunikációs módszerek, színterek differenciált használata (pl. lakossági fórumok, szülői értekezletek,

¹⁸ Esetenként, indirekt módon az „előnyben részesítés” lehetősége is támogathatja a szegregációs folyamatokat, mivel a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételét az előnyben részesítés követelménye miatt az intézményvezető nem tagadhatja meg - akkor sem, ha ez az elkülönítés növekedését eredményezi.

családlátogatások, workshopok, konferenciák, online és offline tájékoztató kiadványok, lokális médiumok bevonása), és egy deliberatív jellegű közvéleménykutatás¹⁹ megvalósítása.

5. Személyi és szervezeti feltételek biztosítása

A deszegregációs folyamat megvalósítása érdekében elengedhetetlenül szükséges egy esélyegyenlőségi munkatárs kinevezése a (tag)iskolák fenntartójánál, aki az előkészítési fázis második szakaszától kezdve felelős a deszegregációs folyamat koordinációjáért. A fenntartónak a folyamatban kulcsszerepet betöltő szakembereit (pl. esélyegyenlőségi felelős, a szakapparátus tagjai, (tag)iskolák vezetői) a deszegregációs tematikával kapcsolatos képzéseken, érzékenyítő tréningeken kell felkészítenie a deszegregációs program megvalósítására. A felkészítés során differenciáltan megismerik a szegregált oktatás problémakörét, a méltányos oktatás feltételrendszerét, az Integrációs Pedagógiai Program működtetését.

A Deszegregációs Terv megvalósításának egyik biztosítéka a folyamatosan tájékoztatót, rendszeresen ülésező és érdemi befolyással rendelkező Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal, mint tanácsadó- és monitoring szerv létrehozása. A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal kötelezően meghívott tagjai: a helyi roma szervezetek, illetve nemzetiségi önkormányzat képviselői, a releváns helyi civil szervezetek képviselői, a nem állami fenntartású általános iskolák fenntartóinak képviselői, az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány képviselője, illetve az alapítvány által delegált esélyegyenlőségi szakértők.

A tantestületek, illetve az iskolát váltó tanulók, szülők számára fontos támogatást jelenthetnek a minden befogadó (tag)iskolában kötelező érvénnyel foglalkoztatott roma pedagógiai asszisztensek, akikre a tanulók iskolába kísérésében, a hiányzások minimalizálásában, a családokkal történő kapcsolattartásban és a konfliktuskezelésben is fontos szerep vár.

6. A befogadó iskolák tantestületeinek felkészítése

A Pécsi utcai Tagiskola pedagógusai nem viselhetnek személyes felelősséget az intézményben tapasztalható alacsonyabb oktatási minőségért, mivel az elsősorban a szegregált

¹⁹ A deliberatív közvéleménykutatás módszertanának kialakításához javasolt szakirodalom: Örkény Antal és Székelyi Mária (2005): Magyar Agora. Deliberatív közvéleménykutatás a magyarországi romák és nem romák viszonyáról. Budapest: ELTE TáTK

oktatási helyzet következménye. Felelősséget viselhetnek azonban a Pécsi utcai Tagiskola tanulóinak további sorsáért: indokolt a tantestület tagjainak továbbfoglalkoztatása a befogadó (tag)iskolákban, hiszen tapasztalataik és személyes kapcsolatrendszerük révén jelentősen elősegíthetik korábbi tanítványaik beilleszkedését.

Megkönnyíti a Pécsi utcai Tagiskola pedagógusainak beilleszkedését az új tantestületükbe, hogy még az intézmény bezárását megelőzően új kollégáikkal közösen vesznek részt a befogadó (tag)iskola tantestületei számára szervezett képzéseken. Minden befogadó (tag)iskolának ugyanis legalább három, egyenként legalább 30 órás, tantestületi szintű képzést kell megvalósítania. Az egyik képzés kötelezően IPR-tréning, a másik két tréning innovatív pedagógiai módszereket mutat be (pl. differenciált oktatás, projektmódszertan, tevékenykedtető pedagógiák, kooperatív tanulás, hatékony tanulómegismerési technikák, drámapedagógia). A képzések szemléletmódjának, módszertanának adaptálását tantestületi és települési szintű szakmai műhelyek működtetése hivatott elősegíteni. (Az IPR-munkacsoport, valamint módszertani képzésekhez kapcsolódó műhelyek működtetése mind települési, mind intézményi szinten alapvető elvárás. Javasolt továbbá a mérés-értékelési feladatokat, a mentorálást, valamint a civil hátránykompenzáló programokkal történő együttműködést koordináló munkacsoportok létrehozása is.)

A szegregált iskolából kikerülő tanulók szociális és tanulmányi beilleszkedésének támogatása érdekében fontos feladat a tanulók mentorálásának megszervezése. A szegregált iskolából kikerülő összes tanulót egy-egy kijelölt pedagógus (továbbiakban: mentortanár) támogatja a beilleszkedésben. Minden mentortanár legfeljebb öt tanuló mentorálásáért felelhet. A mentortanárnak legalább negyedéves rendszerességgel találkoznia kell a tanuló családjával, egyéni fejlesztési tervet, egyéni előrehaladási naplót kell vezetnie a tanuló előrehaladásáról és a mentori tevékenységekről.

7. A tanulók felkészítése

Természetesen nemcsak a pedagógusokat, hanem a diákokat is célzottan fel kell készíteni a Pécsi utcai Tagiskola bezárásával járó nehézségekre. A befogadó (tag)iskola tanulóinak körében a befogadó attitűd megerősítése, a Pécsi utcai Tagiskola diákjainak körében pedig az iskolaváltás megkönnyítése az elsődleges cél. Érzékenyítő és drámapedagógiai foglalkozások, konfliktuskezelő tréningek megszervezésével, valamint szünidei integrált programokkal, tanév eleji integrációs projektekkel támogatható sikeresen a beilleszkedési folyamat.

8. Iskolabezárás, átirányítás koordinációja, logisztikai megvalósítása

A deszegregációs program tervezés során a Pécsi utcai Tagiskola tanulóinak befogadására legalább öt (tag)iskolát kell kijelölni a kaposvári általános iskolák közül, azzal a megkötéssel, hogy a magas hátrányos helyzetű, illetve jelentős roma arányszám miatt a Toponári Tagiskola, a Gárdonyi Géza Tagiskola és a II. Rákóczi Ferenc Tagiskola nem lehet befogadó iskola. Fontos azonban, hogy a tanulói összetétel miatt ezen tagiskolák tantestületeinek is meg kell kapniuk a befogadó tantestületeknek nyújtott támogatásokat (pl. tájékoztatás, képzések, szakmai műhelyek).

Az átirányítás során egy (tag)iskola legfeljebb 40 tanulót fogadhat be a Pécsi utcai Tagiskola diákjai közül, de javasolt a befogadó (tag)iskolák számának növelésével a szegregált iskolából kikerülő tanulók egy befogadó intézményre jutó számának lehetőség szerinti csökkentése. Az átirányítás koordinációja során figyelembe kell venni a tanulók családi állapotát (testvérek együtt tartása, konfliktusban lévő családok gyermekeinek eltérő tagiskolába irányítása), lakóhelyét (buszoztatás miatt), érdeklődési körét, egyéni sajátosságait, tanult idegen nyelvet. Természetesen a befogadó intézmény sajátosságait (pl. osztálylétszámok, nyelvoktatás) is számon kell tartani a tervezéskor. Az átiratkozás koordinációjának részeként személyes egyeztetések során kell elnyerni a szülők beleegyezését a (tag)iskola kiválasztásához.

A deszegregációs program fontos eleme, hogy a Pécsi utcai Tagiskola összes korábbi tanulója, illetve a szegregátum területén lakó összes tanuló ingyen utazhat az iskolájába, a fenntartó által biztosított buszjáratokon. A buszjáratok útvonalának és megállóhelyeinek kialakítása komplex logisztikai feladatot igényel. Minden iskolabuszon biztosítani kell egy felnőtt kísérő jelenlétét. Javasolt erre a feladatra a szegregált közösség tagjai közül kiválasztott, felkészítésben részesült, pedagógiai asszisztensként foglalkoztatott személyeket felkérni.

A Pécsi utcai Tagiskola funkcióváltásának megtervezésekor javasolt hátránykompenzáló, közösségépítő funkciót ellátó programok (pl. közösségi ház, tanoda) számára megnyitni az épületet.

9. Hátránykompenzáló és támogató programok biztosítása

A korábban szegregált körülmények között tanuló diákok szociális és tanulmányi integrációjának elősegítése érdekében további hátránykompenzáló és támogató programok

biztosítására van szükség, melyek potenciális megvalósítói a helyi civil szervezetek, illetve a Kaposvári Egyetemhez köthető szakmai műhelyek (Pedagógiai Kar, Művészeti Kar, Roma Szakkollégium). A szélesebb körben ismert tanodai programokon kívül mindenképpen érdemes a szegedi és hódmezővásárhelyi deszegregációs programok támogatására kifejlesztett Hallgatói Mentorprogram módszertanát adaptálni.²⁰

10. Monitoring

A kaposvári oktatási rendszerben jelentkező esetleges újabb szegregációs mechanizmusok feltárása, megszüntetése érdekében a programot folyamatos monitoringozni szükséges. Ezáltal időben felismerhetőek és kontrollálhatóak a reszegregációs folyamatok (pl. az indokolatlanul magántanulóvá minősítés, iskolaváltás, speciális tantervű iskolába irányítás), valamint csökkenthetőek az iskolai sikerességet befolyásoló problémák (pl. lemorzsolódás, hiányzás, évismétlés). A monitoring során vizsgálni szükséges a Deszegregációs Intézkedési Tervben kitűzött célok megvalósulását, optimalizálni kell az integrált oktatási rendszer működését.

A monitoring nemcsak a reszegregációs mechanizmusok kezelésére szolgál, hanem a Pécsi utcai Tagiskolából kikerülő tanulók tanulmányi és szociális beilleszkedésének a nyomon követését, valamint annak támogatását is célul tűzi ki. A deszegregációs folyamat kontrollálására fókuszáló mérés-értékelési rendszer működtetésével szükséges a tanulók előrehaladását vizsgálni. Javasolt a matematikai alapkészségek és a szövegértés fejlődésén túl a társas kapcsolatok alakulását is nyomon követni (pl. szociometria). A mérésekben a Pécsi utcai Tagiskola minden korábbi tanulójának rendszeresen részt kell vennie, de a referenciaértékek megállapítás miatt a fogadó iskola tanulóinak körében is szükséges elvégezni a méréseket.

²⁰ A Motiváció Hallgatói Mentorprogram keretében felsőoktatási hallgatók – elsősorban pedagógusjelöltek – rendszeres mentorálással támogatták a szegregált iskolákból kikerülő hátrányos helyzetű diákok tanulmányi és szociális beilleszkedését. A programot bemutató kötet:
Fejes József Balázs és Szűcs Norbert (2013): A szegedi és hódmezővásárhelyi deszegregációt támogató Hallgatói Mentorprogram. Öt év tapasztalatai. Motiváció Kiadványok. Szeged: Belvedere Meridionale

A kaposvári deszegregációs program alapvető tevékenységeinek feladatleírása

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
1. HELYZETELEMZÉS, TERVEZÉS		
1.1. HH és HHH-térkép elkészítése	A deszegregáció elsődleges célcsoportjának (roma tanulók, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók) beazonosítása, térbeli megjelenítése	▪ A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult tanulók szüleinek min. 90% százaléka nyilatkozott az iskolai végzettségéről, munkaerőpiaci aktivitásáról és lakókörnyezetéről, lakáskörülményeiről ▪ Roma Nemzetiségi Önkormányzat és roma civil szervezetek véleményezési joga megvalósult ▪ HH és HHH-térkép elkészült
1.2. Empirikus kutatás a stakeholderek körében	A stakeholderek attitűdjének és tájékozottságának felmérése a lokális oktatási helyzet, deszegregáció, integrált oktatás témakörben, kérdőíves és kvalitatív kutatási módszerekkel. Kiemelt célcsoportok: érintett szülők, pedagógusok.	▪ Az empirikus kutatás megvalósult, az érintett szülők esetében legalább N=1000, a pedagógusok esetében pedig teljes körű kérdőíves lekérdés, valamint további kvalitatív vizsgálat keretében. ▪ Kutatási tanulmány elkészült
1.3. Helyzetelemzés a potenciálisbefogadó iskolákról	Működési rend, létszámadatok, pedagógiai program, infrastruktúra áttekintése	▪ A helyzetelemző tanulmány elkészült
1.4. Akciókutatás a Pécsi utcai Tagiskolában	A Pécsi utcai Tagiskolában tanuló diákok, illetve az iskola működési rendjének megismerése	▪ A helyzetelemző tanulmány elkészült
1.5. Összegző helyzetelemző tanulmány	A deszegregáció keretrendszerével kapcsolatos információk strukturált összegzése	▪ Az összegző helyzetelemző tanulmány elkészült
2. DESZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV ELKÉSZÍTÉSE		
2.1. A Deszegregációs Intézkedési Terv véglegesítése	A „Helyzetelemzés, tervezés” fázis eredményeit felhasználva további részletezésre, pontosításra, majd véglegesítésre kerül jelen dokumentum, kiemelten a	▪ A Deszegregációs Intézkedési Terv jelen dokumentumra épülő, azt kiegészítő és pontosító változata elkészült ▪ A Deszegregációs Intézkedési Tervet az Esélyegyenlőségi

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
	dokumentum jelen táblázatának 3-10. tevékenységköre	Kerekasztal megvitatta és elfogadta A Deszegregációs Intézkedési Tervet az érintett oktatási intézmények fenntartója elfogadta A Deszegregációs Intézkedési Terv nyilvános és elérhető
3. JOGSZABÁLYI RENDEZÉS		
3.1. Iskolai körzethatárok újratervezése	A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve a roma származású tanulók számarányának kiegyenlítése az iskolai körzethatárok tekintetében	Iskolai körzethatárok újratervezése megvalósult A HH és HHH-térképen megjelenítették az új iskolai körzethatárokat Az iskolai körzetekben a hátrányos helyzetű, illetve roma tanulók arányszáma legfeljebb a települési arány + 15 százalékpont A Pécsi utcai Tagiskola körzetének mozaikszerű felosztása, legalább 5 általános iskola között megvalósult
3.1.1. A Pécsi utcai Tagiskola körzetének felosztása	A Pécsi utcai Tagiskola körzetének mozaikszerű felosztása, legalább 5 általános iskola között	A Pécsi utcai Tagiskola körzetének mozaikszerű felosztása, legalább 5 általános iskola között megvalósult
3.1.2. A városi beiskolázású körzetek megszüntetése	A városi beiskolázású körzetek megszüntetése, minden általános iskola minden osztálya esetében	Nem indítható városi beiskolázású osztály egyik állami fenntartású általános iskolában sem
3.2. „Felülről korlátozás”	A hátrányos helyzetű, illetve roma tanulók intézményenkénti arányszámának maximalizálásával egy újabb szegregálódási folyamat megelőzése	A „felülről korlátozás” rendezése során a hátrányos helyzetű, illetve roma tanulók intézményenkénti maximális arányszáma a települési arány + 15 százalékpont
3.3. Sajátos helyzet kategóriájának rendezése	Az etnikai alapú elkülönítés feloldása érdekében a sajátos helyzetű tanuló kategóriája között meg kell jeleníteni a roma származást is	A sajátos helyzetű tanuló kategóriái között megjelenítésre került a roma származás is
4. TÁJÉKOZTATÁS, KOMMUNIKÁCIÓ		
4.1. Kommunikációs terv elkészítése	A deszegregációs folyamat kommunikációs stratégiájának kialakítása	A célcsoportokra, kommunikációs csatornákra lebontott, ütemezéssel ellátott, felelősöket megnevező kommunikációs terv elkészült
4.2. Jogérvényesítő kampányok megvalósítása	A deszegregáció elsődleges célcsoportjának (roma, HH/HHH tanulók és szüleik) tájékoztatása a jogaikról, lehetőségeikről	A kampány dokumentálása A bezárásra kerülő iskolában tanuló diákok szüleinek 90%-t dokumentáltan elérte a kampány A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
4.2.1.HH/HHH regisztrációval kapcsolatos kampány	A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű kategória meghatározásával, regisztrálásával és lehetőségeivel kapcsolatos tájékoztatás	elérhetőek ▪ A kampány dokumentálása ▪ A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult tanulók szüleinek 90%-t dokumentáltan elérte a kampány ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
4.2.2. Iskolaválasztással kapcsolatos kampány	Tájékoztató az előnyben részesítés témakörében, valamint a választási lehetőségek bemutatása	▪ A kampány dokumentálása ▪ A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szüleinek 90%-t dokumentáltan elérte a kampány ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
4.3. A deszegregációt megindokoló kampányok megvalósítása.	A deszegregáció, iskolabezárás okainak, és célkitűzéseinek bemutatása a stakeholderek számára	▪ A kampány dokumentálása ▪ A tájékoztatás során megjelenítésre került a szegregált oktatás negatív következményeivel kapcsolatos érvrendszer ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
4.3.1. Szakapparátus tájékoztatása	A szakapparátus dolgozóinak, szakmai döntéshozóknak, az oktatási, nevelési és szociális intézmények vezetőinek a tájékoztatása a deszegregáció okairól és célkitűzéseiről	▪ A kampány dokumentálása ▪ A célcsoport 100%-t dokumentáltan elérte a kampány ▪ Szakmai alapú érvrendszer megjelenése a tájékoztatás során ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
4.3.2. A bezárásra kerülő iskola tanulóinak és szüleinek a tájékoztatása	A célcsoport fókuszált tájékoztatása a deszegregáció, iskolabezárás okairól és célkitűzéseiről	▪ A kampány dokumentálása ▪ A célcsoport 100%-t dokumentáltan elérte a kampány ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
4.3.3. A bezárásra kerülő iskola pedagógusainak a tájékoztatása	A célcsoport fókuszált tájékoztatása a deszegregáció, iskolabezárás okairól és célkitűzéseiről	▪ A kampány dokumentálása ▪ A célcsoport 100%-t dokumentáltan elérte a kampány ▪ Szakmai alapú érvrendszer megjelenése a tájékoztatás során ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
4.3.4. A befogadó (tag)iskolák tantestületeinek a tájékoztatása	A célcsoport fókuszált tájékoztatása a deszegregáció, iskolabezárás okairól és célkitűzéseiről	▪ A kampány dokumentálása ▪ A célcsoport 100%-t dokumentáltan elérte a kampány ▪ Szakmai alapú érvrendszer megjelenése a tájékoztatás során ▪ A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
4.3.5. A befogadó (tag)iskolákban tanuló diákok szüleinek tájékoztatása	A célcsoport fókuszált tájékoztatása a deszegregáció, iskolabezárás okairól és célkitűzéseiről	elérhetőek A kampány dokumentálása A célcsoport 80%-t dokumentáltan elérte a kampány A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok nyilvánosak és elérhetőek
5. SZEMÉLYI ÉS SZERVEZETI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA		
5.1. Esélyegyenlőségi felelős kinevezése és foglalkoztatása	Az előkészítési fázis 2. szakaszától a (tag)iskolák fenntartójánál esélyegyenlőségi felelős koordinálja a deszegregációs folyamatot	Az esélyegyenlőségi felelős munkaköri leírásában szerepel a deszegregációs folyamat koordinálásának feladata Az esélyegyenlőségi felelős munkaköri leírásában szerepel a Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal működtetésével kapcsolatos feladatok meghatározása
5.2. A szakmai vezetők képzése, érzékenyítése	Az esélyegyenlőségi felelős, valamint a szakapparátus további tagjainak, illetve a befogadó (tag)iskolák vezetői differenciáltan megismerik a szegregált oktatás problémakörét, az integrált oktatás lehetőségeit	IPR fókuszú, legalább 30 órás tréningen vettek részt az oktatási szakapparátus tagjai, a befogadó (tag)iskolák vezetői, valamint az esélyegyenlőségi felelős A célcsoport 90 %-a tanúsítványt kapott a képzés teljesítéséről A képzés teljesítését jelenléti ívekkel és tanúsítvánnyal dokumentálták
5.3. Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal létrehozása és működtetése	A deszegregációs folyamatot támogató tanácsadó- és monitoring szerv létrehozása	Megalakul a Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal kötelezően meghívott tagjai között vannak a helyi roma szervezetek, illetve nemzetiségi önkormányzat képviselői, releváns helyi civil szervezetek képviselői, a nem állami fenntartású általános iskolák fenntartóinak képviselői, az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány képviselője, illetve az alapítvány által delegált esélyegyenlőségi szakértők
5.3.1. A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal munkarendjének meghatározása	A deszegregációs folyamatot támogató tanácsadó- és monitoring szerv munkarendjének szabályozása	Meghatározásra kerül a Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal munkarendje és dokumentációs rendje A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal legalább havi rendszerességgel ülésezik, s ezt jegyzőkönyvvel dokumentálja A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal legalább negyedéves rendszerességgel beszámol a deszegregációs folyamat előrehaladásáról a fenntartó képviselői, valamint Kaposvár MJV közgyűlése előtt
5.4. Roma pedagógiai asszisztensek alkalmazása a	Roma pedagógiai asszisztensek alkalmazásával	Minden befogadó (tag)iskolában alkalmaznak legalább egy roma pedagógiai asszisztent

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
befogadó (tag)iskolákban	támogatni az új iskolába kerülő tanulók integrációját	▪ A roma pedagógiai asszisztensek munkaköri leírásában meghatározásra kerülnek a deszegregációs folyamatot segítő feladataik ▪ A roma pedagógiai asszisztenseket formális képzés keretében felkészítik a feladataik elvégzésére ▪ A felkészítés teljesítését jelenléti ívekkel és tanúsítvánnyal dokumentálták
6. TANTESTÜLETEK FELKÉSZÍTÉSE		
6.1. A továbbfoglalkoztatás megtervezése a Pécsi utcai Tagiskola pedagógusai számára	A Pécsi utcai Tagiskola pedagógusai a befogadó (tag)iskolákban) támogassák korábbi tanítványaik beilleszkedését	▪ Dokumentált módon megtörtént a Pécsi utcai Tagiskola tantestületének humán erőforrás fókuszú helyzetelemzése ▪ A Pécsi utcai Tagiskola bezárását követően az intézmény tantestületének legalább 70 %-t továbbfoglalkoztatták a befogadó (tag)iskolákban ▪ Munkaköri leírásukban meghatározásra kerülnek a deszegregációs folyamatot segítő feladataik
6.2. Befogadó (tag)iskolák tantestületeinek képzése	Tantestületenként legalább 3, egyenként legalább 30 órás tantestületi szintű pedagógus-továbbképzés megszervezésével segíteni a pedagógusok felkészülését az érkező tanulók integrálására. Az egyik képzés kötelezően IPR-tréning.	▪ Minden befogadó (tag)iskolában megvalósult legalább 3, egyenként legalább 30 órás tantestületi képzés ▪ Az egyik megvalósult képzés IPR-tréning volt ▪ A másik két tréning innovatív pedagógiai módszereket mutatott be ▪ Minden képzésen részt vett a tantestület legalább 20 tagja ▪ A képzéseken részt vettek a Pécsi utcai Tagiskolából érkező pedagógusok is ▪ Összességében a tantestület legalább 80 %-a részt vett legalább az egyik képzésen ▪ A képzéseken teljesítését jelenléti ívekkel és tanúsítvánnyal dokumentálták
6.3. Tantestületi szakmai műhelyek megszervezése és működtetése a (tag)iskolákban.	A tantestületi képzésekhez és a deszegregációval kapcsolatos feladatokhoz illeszkedve megszervezett szakmai műhelyek működtetésével segíteni a deszegregáció sikeres megvalósítását	▪ Legalább 3 szakmai műhely létrahozása, melyek közül az egyik az IPR-műhely, a másik kettő pedig a további tantestületi továbbképzésekhez kapcsolódik ▪ Műhelyvezetők és műhelytagok kijelölése a tantestület körében ▪ A műhelyek szakmai programjának kidolgozása és adminisztrálása ▪ Tanévenként önértékelés készítése a szakmai műhelyek

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
6.4. Települési szakmai műhelyek megszervezése és működtetése	Települési szakmai műhelyek szervezésével összekapcsolni a tantestületi szakmai műhelyek munkáját, és növelni azok hatékonyságát	eredményeiről Legalább 5 települési szakmai műhely létrahozása, melyek közül az egyik az IPR-műhely Műhelyvezetők és műhelytagok kijelölése a tantestület körében A műhelyek szakmai programjának kidolgozása és adminisztrálása A települési szakmai műhelyek legalább havonkénti rendszerességgel üléseznek, s ezt jegyzőkönyvvel dokumentálják Tanévenként önértékelés készítése a települési szakmai műhelyek eredményeiről
6.5. A szegregált iskolából kikerülő tanulók mentorálásának megszervezése és megvalósítása	A szegregált iskolából kikerülő tanulók szociális és a tanulmányi beilleszkedésének támogatása	Minden mentorált tanulóról egyéni fejlesztési tervet és egyéni előrehaladási naplót vezet a mentortanár A mentori tevékenységeket dokumentálja a mentortanár A mentortanár legalább negyedéves rendszerességgel találkozik a mentorált tanuló szüleivel
6.5.1. A tanulók beosztása a mentortanárokhoz	A szegregált iskolából kikerülő összes tanulót mentortanár segítse a szociális és a tanulmányi integrációban	A szegregált iskolából kikerülő összes tanulónak van mentortanára Minden mentortanár legfeljebb 5 tanuló mentorálásáért felelhet A mentortanárok kijelöléséről írásban értesítették a mentorált tanulók szüleit A mentortanárok beosztása nyilvános és hozzáférhető
6.5.2. A mentori feladatok meghatározása	A mentori feladatok meghatározásával minden szereplő számára egyértelművé válnak a mentortanár feladatai	A mentortanári feladatok meghatározása kerülnek a pedagógusok munkaköri leírásában A mentortanári feladatokról az összes mentorált tanuló szüleit értesítik Kialakításra került a mentori munka adminisztrációja
6.5.3. A mentorok hospitálása	A mentorált diákok megismerése az eredeti osztályközösségükben, a Pécsi utcai Tagiskolában	Minden mentorált tanulót legalább 10 tanórám megfigyelt a jövőbeli mentora, s mindezt hospitálási naplóval dokumentálta Minden mentoráltja osztályfőnökével és legalább 3 szaktanárával személyesen konzultált a jövőbeli mentortanár
7. A TANULÓK FELKÉSZÍTÉSE		
7.1. Erzékenyítő foglalkozások, drámapedagógiai foglalkozások, konfliktuskezelő tréningek szervezése a befogadó (tag)iskolák tanulói számára	A befogadó attitűd megerősítése a befogadó (tag)iskolák tanulóinak körében	A befogadó (tag)iskola minden tanulója részt vesz legalább egy érzékenyítő foglalkozáson, s legalább egy konfliktuskezelő foglalkozáson

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
7.2. Drámapedagógiai foglalkozások, konfliktuskezelő tréningek szervezése a szegregált iskola tanulói számára	Az iskolaváltás megkönnyítése a szegregált iskola tanulói számára	A Pécsi utcai tagiskola minden tanulója részt vesz legalább egy, az iskolaváltásra felkészítő drámapedagógiai foglalkozáson, s legalább egy konfliktuskezelő foglalkozáson
7.3. Mentortanárok bemutatkozása	Az iskolaváltás átmenetének megkönnyítése	A mentortanárok bemutatkozása tanórán kívüli szabadidős tevékenységek keretében megtörtént
7.4. A tanulók beilleszkedését támogató szünidei és tanév eleji programok szervezése	Az iskolaváltás megkönnyítése a Pécsi utcai Tagiskola tanulói számára	Minden Pécsi utcai Tagiskolából kikerülő tanuló beiratkozott a felajánlott és elfogadott befogadó (tag)iskolába Leendő mentorok is aktív részesei voltak a programnak A programok a befogadó (tag)iskolában valósultak meg
8. ISKOLABEZÁRÁS, ISKOLAVÁLTÁS		
8.1. Befogadó (tag)iskolák kijelölése	A Pécsi utcai Tagiskolában tanuló diákokat befogadó iskolák körének kialakítása	Legalább öt (tag)iskola fogad tanulókat a Pécsi utcai Tagiskolából A Toponári Tagiskola, Gárdonyi Géza Tagiskola és II. Rákóczi Ferenc Tagiskola nem lehet befogadó iskola a magas HHH, jelentős roma tanuló arányszám miatt
8.2. A Pécsi utcai Tagiskola tanulóinak átirányítása a befogadó tagiskolába	A szegregált oktatási helyzet megszüntetése	A Pécsi utcai Tagiskola tanulói befogadó (tag)iskolába folytatják tanulmányaikat
8.2.1. A Pécsi utcai Tagiskola tanulóinak beosztása, javasolt befogadó (tag)iskola szerint	Az optimális befogadó (tag)iskola kiválasztása a tanulók számára	Intézményenként legfeljebb 40 tanuló érkezik egy (tag)iskolába Osztályonként legfeljebb 3 tanuló érkezik egy befogadó osztályba Az átirányítás koordinációja során figyelembe vették a tanulók családi állapotát, lakóhelyét, érdeklődési körét, egyéni sajátosságait
8.2.2. A felajánlott befogadó (tag)iskola elfogadtatása	Az átirányítás tervezése során felajánlott befogadó (tag)iskolaelfogadtatása a családokkal	A szülők írásbeli nyilatkozata a felajánlott befogadó (tag)iskola elfogadásáról
8.2.3. Beiratkozást támogató program megszervezése	Az beiratkozással kapcsolatos problémák csökkentése, a koordináció biztosítása	Minden Pécsi utcai Tagiskolából kikerülő tanuló beiratkozott a felajánlott és elfogadott befogadó (tag)iskolába A leendő mentorok személyes részvételükkel segítették a beiratkozást
8.3. A Pécsi utcai Tagiskola tanulóit (illetve a szegregátum területén lakó tanulókat) ingyenesen szállító iskolabuszok működtetése	A Pécsi utcai Tagiskola korábbi tanulói, illetve a szegregátum területén lakó tanulók térítésmentesen utazhatnak a befogadó (tag)iskolába	A Pécsi utcai Tagiskola összes korábbi tanulója, illetve a szegregátum területén lakó összes tanuló ingyen utazhat az iskolájába, a fenntartó által biztosított buszjáratokon
8.3.1. A buszjáratok útvonalának és megállóhelyének kialakítása	A buszoztatás logisztikai megvalósításának a biztosítása	A buszoztatás logisztikai hátterének kialakítása során figyelembe vették a tanulók családi állapotát (testvérek), lakóhelyét, egyéni

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
8.3.2. Minden iskolabuszon egy felnőtt kísérő biztosítása	A tanulók biztonságos utazásának és a szülők bizalmának biztosítása	sajátosságait, a befogadó (tag)iskola helyszínét ▪ A roma pedagógiai asszisztens munkaköri leírásának része a feladat
8.4. Pécsi utcai Tagiskola funkcióváltásának megtervezése	Az épület hátránykompenzáló célú hasznosításának biztosítása	▪ Az épület hasznosítása biztosított
9. HÁTRÁNYKOMPENZÁLÓ ÉS TÁMOGATÓ PROGRAMOK BIZTOSÍTÁSA		
9.1. Civil szervezetek hátránykompenzáló tevékenységének generálása, támogatása, finanszírozása	Hátránykompenzáló és támogató programok biztosítása a korábban szegregált körülmények között tanuló diákok szociális és tanulmányi integrációjának elősegítése érdekében	▪ Kialakításra került és nyilvánossá vált a civil szervezetek bevonásának és támogatásának a szabályozása ▪ Az Esélyegyenlőségi Kerekasztal bevonása a civil szervezetek támogatásának és monitoringjának feladatába ▪ Az együttműködést részletesen, a tevékenységek szintjén szabályozó megállapodás megkötése ▪ A civil hátránykompenzáló programok tevékenységeinek összehangolása a Deszegregációs Tervben meghatározott tevékenységekkel, ütemezéssel
9.1.1. Hallgatói Mentorprogram indítása	Felsőoktatási hallgatók mentorálják a szegregált iskolából kikerülő tanulókat	▪ Felsőoktatási hallgatók mentorálásának megszervezése megtörtént, legalább 25 egyetemi hallgató, legalább heti 8 órában mentorálja a szegregált iskolából kikerülő tanulókat ▪ A szegedi és hódmezővásárhelyi deszegregációs programot támogató Hallgatói Mentorprogram know-how-jának dokumentált megismerése ▪ Az együttműködést részletesen, a tevékenységek szintjén szabályozó megállapodás megkötése
9.1.2. Tanoda programok indítása	Tanoda programok támogatják a szegregált iskolából kikerülő tanulók beilleszkedését és tanulmányi sikerességét	▪ Legalább 30 tanuló vesz részt a szegregált iskolából kikerülő tanulók közül tanodai programban ▪ Az együttműködést részletesen, a tevékenységek szintjén szabályozó megállapodás megkötése
9.2. Együttműködés a Kaposvári Egyetemmel	A Kaposvári Egyetem tudásbázisának (pl. Pedagógiai Kar, Művészeti Kar, Roma Szakkollégium) felhasználása a deszegregációs program támogatása érdekében	▪ Az együttműködés lehetőségeit megvizsgáló munkacsoport létrehozása ▪ Az együttműködést részletesen, a tevékenységek szintjén szabályozó megállapodás megkötése

FELADAT	CÉL	INDIKÁTOR, ELLENŐRZÉS
10. MONITORING		
10.1 Mérés-értékelési rendszer kialakítása és működtetése	A tanulók tanulmányi teljesítményének, motivációjának és szociális beilleszkedésének nyomon követése, elősegítése	▪ A deszegregációs folyamat kontrollálására fókuszáló mérés-értékelési rendszer módszertanának kidolgozása ▪ Mérési időpontok meghatározása ▪ Mérőeszközök kijelölése
10.1.1. Diagnosztizáló bemeneti mérés készítése a tanulók körében	Az iskolabezárást megelőző állapot felmérése	▪ A bemeneti mérés megvalósult a Pécsi utcai Tagiskola minden tanulója, valamint a fogadó iskola tanulói körében
10.1.2. Mérés-értékelés tanévenként	Diagnosztizálás, a tanulók fejlődésének nyomon követése	▪ A mérés minden tanévben megvalósult a Pécsi utcai Tagiskola minden tanulója, valamint a fogadó iskola tanulói körében
10.2. Magántanulók és (tag)iskolák között átiratkozás monitoringja	Indokolatlanul magántanulóvá nyilvánítás, mint szegregációs mechanizmus megakadályozása	▪ Magántanulók és tagiskolák között átiratkozás negyedévenkénti regisztrálása, kiértékelése ▪ Indokolatlanul magántanulóvá nyilvánítás mechanizmusának megjelenése esetén beavatkozási terv kidolgozása, megvalósítása a jelenség megakadályozása érdekében ▪ A Pécsi utcai Tagiskolából érkező tanulók jelentős arányú lemorzsolódása vagy másik (tag)iskolába irányítása esetén beavatkozási terv kidolgozása, megvalósítása a jelenség megakadályozása érdekében
10.3. Deszegregációs Intézkedési Terv évenkénti felülvizsgálata és korrekciója	Az oktatási rendszerben jelentkező esetleges újabb szegregációs mechanizmusok feltárása, megszüntetése	▪ Deszegregációs Intézkedési Terv évenkénti felülvizsgálata és szükség szerinti korrekciója dokumentált módon megtörtént ▪ A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal véleményezte és jóváhagyta az éves monitoring-jelentést

A kaposvári deszegregációs program alapvető tevékenységeinek ütemezése

A tevékenység megvalósításának elsődleges időszaka

A tevékenység megvalósításának másodlagos időszaka

A tevékenység fenntartásának időszaka

A Pécsei utcai Tagiskola bezárásának időpontja

Negyedév	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
		-IV.	I.			II.			7	III.			IV.			I.			II.			III.			IV.	I-	
Hónap			1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
1. HELYZETELEMZÉS, TERVEZÉS																											
1.1 HHH-térkép elkészítése																											
1.2. Empirikus kutatás a stakeholderek körében																											
1.3. Helyzetelemzés a potenciális tagiskolákról																											

Negyedév	Hónap	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
			-IV.	I.			II.			7	III.			IV.			I.			II.			III.			IV.	I-	
				1	2	3	4	5	6		8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9				
1.4. Akciókutatás a Pécsi utcai Tagiskolában																												
1.5. Összegző helyzetelemző tanulmány																												
2. DESZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV ELKÉSZÍTÉSE																												
2.1. A Deszegregációs Intézkedési Terv véglegesítése																												
3. KÖRZETHATÁROK																												
3.1. Iskolai körzethatárok újratervezése																												
3.1.1. A Pécsi utcai Tagiskola körzetének felosztása																												
3.1.2. A városi beiskolázású körzetek megszüntetése																												
3.2. „Felülről korlátozás” elrendelése																												
3.3. Sajátos helyzet kategóriájának rendezése																												
4. TÁJÉKOZTATÁS, KOMMUNIKÁCIÓ																												
4.1. Kommunikációs terv elkészítése																												
4.2. Jogérvényesítő kampányok megvalósítása																												

Negyedév	Hónap	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
			-IV.	I.			II.			III.	IV.			I.			II.			III.			IV.	I-				
				1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6			7	8	9	
4.2.1.HHH regisztrációval kapcsolatos kampány																												
4.2.2. Iskolaválasztással kapcsolatos kampány																												
4.3. A deszegregációt megindokoló kampányok megvalósítása.																												
4.3.1. Szakapparátus tájékoztatása																												
4.3.2. A bezárásra kerülő iskola tanulóinak és szüleiknek a tájékoztatása																												
4.3.3. A bezárásra kerülő iskola pedagógusainak a tájékoztatása																												
4.3.4. A befogadó (tag)iskolák tantestületeinek a tájékoztatása																												
4.3.5. A befogadó (tag)iskolákban tanuló diákok szüleinek tájékoztatása																												
5. SZEMÉLYI ÉS SZERVEZETI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA																												
5.1. Esélyegyenlőségi felelős kinevezése és foglalkoztatása																												
5.2. A szakmai vezetők képzése, érzékenyítése																												

Negyedév	Hónap	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
			-IV.	I.			II.			III.	IV.			I.			II.			III.			IV.	I-				
				1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6			7	8	9	
5.3. Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal létrehozása és működtetése																												
5.3.1. A Települési Esélyegyenlőségi Kerekasztal munkarendjének meghatározása																												
5.4. Roma pedagógiai asszisztensek alkalmazása a befogadó (tag)iskolákban																												
6. TANTESTÜLETEK FELKÉSZÍTÉSE																												
6.1. A Pécsi utcai Tagiskola pedagógusainak továbbfoglalkoztatásának megtervezése																												
6.2. Befogadó (tag)iskolák tantestületeinek képzése																												
6.3. Tantestületi szakmai műhelyek megszervezése és működtetése a (tag)iskolákban.																												
6.4. Települési szakmai műhelyek megszervezése és működtetése																												
6.5. A szegregált iskolából kikerülő tanulók mentorálásának megszervezése és megvalósítása																												

Negyedév	Hónap	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
			-IV.	I.			II.			III.	IV.			I.			II.			III.			IV.	I-				
				1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6			7	8	9	
6.5.1. A tanulók beosztása a mentortanárokhoz																												
6.5.2. A mentori feladatok meghatározása																												
6.5.3. A mentorok hospitása																												
7. A TANULÓK FELKÉSZÍTÉSE																												
7.1. Érzékenyítő foglalkozások, drámapedagógiai foglalkozások, konfliktuskezelő tréningek szervezése a befogadó (tag)iskolák tanulói számára																												
7.2. Drámapedagógiai foglalkozások, konfliktuskezelő tréningek szervezése a szegregált iskola tanulói számára																												
7.3. Mentortanárok bemutatkozása																												
7.4. A tanulók beilleszkedését támogató szünidei és tanév eleji programok szervezése																												

	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
Negyedév		-IV.	I.			II.				III.			IV.			I.			II.			III.			IV.	I-	
Hónap			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9				
8. ISKOLABEZÁRÁS, ISKOLAVÁLTÁS																											
8.1. Befogadó (tag)iskolák kijelölése																											
8.2. A Pécsi utcai Tagiskola tanulóinak átirányítása a befogadó tagiskolába																											
8.2.1. A Pécsi utcai Tagiskola tanulóinak beosztása, javasolt befogadó (tag)iskola szerint																											
8.2.2. A felajánlott befogadó (tag)iskola elfogadtatása																											
8.2.3. Beiratkozást támogató program megszervezése																											
8.3. A Pécsi utcai Tagiskola tanulóit (illetve a szegregátum területén lakó tanulókat) ingyenesen szállító iskolabuszok működtetése																											
8.3.1. A buszjáratok útvonalának és megállóhelyének kialakítása																											

Negyedév	Hónap	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
			-IV.	I.			II.				III.			IV.			I.			II.			III.			IV.	I-	
			1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9				
8.3.2.	Minden iskolabuszon felnőtt kísérelő biztosítása																											
8.4.	Pécsi utcai Tagiskola funkcióváltásának megtervezése																											
9. HÁTRÁNYKOMPENZÁLÓ ÉS TÁMOGATÓ PROGRAMOK BIZTOSÍTÁSA																												
9.1.	Civil szervezetek hátránykompenzáló tevékenységének generálása, támogatása, finanszírozása																											
9.1.1.	Hallgatói Mentorprogram indítása																											
9.1.2.	Tanoda programok indítása																											
9.1.3.	Korai fejlesztést támogató programok indítása																											
9.2.	Együttműködés a Kaposvári Egyetemmel																											
10. MONITORING																												

Negyedév	Hónap	Előkészítés II. szakasz	Megvalósítás																								Monitoring	
			-IV.	I.			II.			III.	IV.			I.			II.			III.			IV.	I-				
				1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6			7	8	9	
10.1 Mérés-értékelési rendszer kialakítása és működtetése																												
10.1.1. Diagnosztizáló bemeneti mérés készítése																												
10.1.2. Mérés-értékelés tanévenként																												
10.2. Magántanulók és (tag)iskolák között átiratkozás monitoringja																												
10.3. Deszegregációs Intézkedési Terv évenkénti felülvizsgálata és korrekciója																												

